Opusculū d̄ indulgētijs

Magistri Johis Gerson

Quecūq; alligaueritis sup terrā erūt ligata et in celis. Et quecūq; solueritis sup terram erunt soluta et in celis Math. xviij. Collata ē at ptās hec hic ꝓmissa dū post resurrectionem xp̄s apparēs discipl̄is suis insufflauit in eos et dixit. Accipite spm̄scm̄ q̄ꝝ remiseritis pcc̄a remittunt̄ eis. et q̄ꝝ retinueritis retenta sūt. Joh. xx. Specialit̄ āt et excellent̄ data ē ista ptās clauiū ecclesie ꝓmissa p̄us Petro ibi. Tibi dabo claues regni celoꝝ Math. vi. Dū post resurrectionē ter int̄rogat⁹ de dilectiōe dixit xp̄s sibi ter rn̄denti ꝙ cū diligeret. pasce agnos meos. pasce oues meas Fūdauerat āt xp̄s ptātē alligādi iuridice ꝑ excōicatōez dū dixēat Q si ecc̄iaz nō audiēit ꝛc. Fundat̄ deniq; sup p̄missis ptās oīs indulgētias ꝯferendi. Sup q̄b⁹ qꝛ varij varie tradiderūt. Placuit sequētes annotare pauculas ꝯsiderationes

¶ Ptās clauiū ecc̄ie iudicialis ⁊ forinseca nō extēdit se simplicit̄ et directe ad remissionē culpe. Ratio qꝛ req̄rit̄ sacr̄alis cōfessio ⁊ absolutio q̄ nō fit in publico et iudiciali foro.

¶ Ptās clauiū iudicialis et publica nō extendit se p̄ncipalit̄ ⁊ directe ad diminutionē pene nisi illi⁹ quaz inflixit aut infligē potuit cuiusmodi sūt pene excōicationū et quarūcūq; irregularitatū inhabilitatōnū circa legitimos act⁹ ecclesiasticos aut ciuiles. Ratio quo ad partez q̄ excipit ⁊ affirmat. qꝛ cui⁹ est cōdere hui⁹ est destruere vel interp̄tari. Sz negatiue pz ꝑ idē argumentū a cōtrario sēsu deductū ¶ Ptās clauiuz ecc̄ie sup indulgētijs ꝯcedēdis modis quib⁹ ꝯsueuit vti ecc̄ia vel ecclesie p̄lati a sūmo vsq; deorsū ꝑ quotationē dieꝝ et annoꝝ presupponit necessario remissionē vel indulgentiā in foro secreto ꝯscientie seu ꝯfessionis sacramētalis. de facto vel in voto seu ꝓposito et sepi⁹ in facto iuxta tenorē bullaꝝ quib⁹ inserit̄ hec clausula. vere penitētib⁹ et cōfessis. nisi collator indulgentiaꝝ intendat satis esse ꝙ homo sit in caritate cōtritus scz cū ꝓposito tpe et loco cōfessionē facere actualem. Esset autē ista fauorabilior interpretatio siue concessio q̄ licet ¶ Potestas clauiū ecclesie sacramentalis et in foro cōscientie eminentior est vtilior ⁊ eligibilior in collatione indulgentiarum q̄ꝫ potestas sola iudicialis. Ratio patet ex precedentib⁹ qm̄ sine cōfessione sacramētali de facto vel in voto seu ꝓposito nulli dies indulgentiarum vel a pena vel a culpa sortiūtur effectū ¶ Sol⁹ papa supremus xp̄s cū patre et spūsancto pōt dare plenaria auctoritate indulgentiam omnimodā a pena ⁊ culpa quā dū cōfert dat innumerabiles et infinitos indulgentiaꝝ dies. Ratio quia vel absoluit et quitat totā penā de

bitā pcco mortali. siue sit originale siue actuale. Et hec quidem est infinita extensiue atq; duratiue. aut si mutat xp̄s penā illam debitā mortali eternā in tpalē. Patz adhuc ꝙ hmōi remissio se extendit ad infinitos dies indulgentiaꝝ si tales dicere possum⁹ dies infinitos vel eternos. Juxta illud Dies eternos in mente habui

¶ Solus papa xp̄s gratis et absq; merito alio q̄ suo facit hmōi cōmutationē pene perpetue in penaz tpalez vel in plenā absolutionē Ratio qr si talis remissio fieret ex merito illi⁹ cui remittit̄ ip̄a nō esset iam pure gratuita. sed quodāmodo debita vel ex opib⁹ vendita nos autē hoc intelligim⁹ de merito ꝯdigni

¶ Solus papa xp̄us in iustificatione impij prius nature infūdit gratiā q̄ remittat culpaz. Prius insup dimittit reatū pene eterne ꝑ infusionē hmōi gr̄e q̄ homo mereat̄ a peccato resurgere vel ab hoc reatu liber esse. Quocirca nō satis aduertebant qui dicebant primū actū ꝯtritionis post peccatū esse plus incōpabiliter meritoriū q̄ aliquē posterius elicitū. Fūdātes se in hoc ꝙ cōtritio merebat̄ liberationez a pena eterna. et ꝯsecutionē vite eterne. nō ita ꝯsequētes merebant̄ hmōi remissionē. quia iam facta erat

¶ Solus papa xp̄us pōt illam tot dieꝝ et annoꝝ mille miliū indulgētiam ꝯcedere qualis posita reperit̄ in diuersis ꝯcessionib⁹ sūmoꝝ pontificum vel alioꝝ sub varijs temporibus locis et causis. Et forte talis enormitas ꝯcessionis ab aliquib⁹ questuosis aut aliter male motis cōficta est.

¶ Indulgētiarū ꝯcessio rōnalis ꝑ supponit in cōferente auctoritatē a xp̄o fundatā. et in euangelio vel ex ip̄o explicatā. Presuppōit idoneitatem et adimpletionē conditiōis apposite in indulgentijs vt ꝙ sit ver⁹ contritus et confessus et faciat hec aut ista ꝛc. Presupponit tertio causam concessionis seu distributionis hmōi indulgentiarū legitimā claue scz ecclesie non errante. neq; xp̄o reprobante vbi nō certa ⁊ euidēs notitia requirit̄. sed estimatio bone fidei et ꝓbabilis ꝯiectura. quemadmodū in distributione thesauri materialis. de fisco regio vl̄ ecclesiastico papa vel rex vel alius distributor attenderet.

¶ Indulgentiaꝝ ꝯcessio ꝑ tot milia nedū dieꝝ sed ⁊ annoꝝ videtur difficult̄ saluabilis post remissionē eterne pene ⁊ ꝯmutatōnē in temporalem. Constat em̄ ꝙ nec homo singularis in hac vita pōt aut debet ad tot annos obligari penitentiaz agere. cū nō victur⁹ sit ꝑ millesimā partem tot annoꝝ. et nemo ad impossibile obligat̄ Constat preterea ꝙ dū mund⁹ finez habebit cessabit purgatoriū. et ex ꝯsequenti dies penarum suarum

¶ Indulgentiaꝝ ꝯcessio non extendit se ad penas ex corruptione na/

ture ɔtractas ꝑ peccatū originale. Certū est em̄ ꝙ papa non absoluit a siti a fame ab infirmitatib⁹ et a a morte. Extendit igit̄ se hmōi absolutio ad penas supradictas et infligēdas iusto ꝑ materialis satisfactionis iudiciū ꝓ peccatis actualibus vel hic vel in purgatorio. qm̄ in inferno nulla est redemptio. Utrū vero claues ecclesie se possint extendē nō solū sup terram sed sub terra in purgatorio maxime quo ad remissionē pene aut venialis culpe aut excomunicationis p̄us late dū viuerz reus nunc existens in purgatorio. sunt opiniones ad vtranqz partem ꝓbabiles. Et fauorabile est dicere ꝙ sic. saltē ꝑ indirectū ꝓpter ɔmunionem in charitate. Sed neqz debet aliquis sic inniti indulgentijs ɔcessis in toto vel in parte a pena et a culpa q̄n studiosus sit satisfacere ꝑ se et alios hic in vita.

¶ Indulgentiaꝝ ɔcessio nō est ꝑui pendenda seu ɔtemnenda sed amplectenda deuote in fide spe et charitate dn̄i nr̄i Jhu xp̄i qui ptātē talē clauiū ecclesiasticaꝝ dedit hōib⁹ Constat em̄ ꝙ fructuosior est et acceptabilior deo et hominibus operatio. talib⁹ innitens indulgētijs q̄z altera. et hec ceteris parib⁹ nō innitens. Consiliū est igit̄ solū et sanum ꝙ absqz curiosa discussiōe de p̄cisa vel euidenti et certa quātificatione seu mensuratiōe hmōi indulgentiarū studeat homo pius tales adquirere ꝑm qualitatem sue vocationis Pondus āt valoris illi relinquere qui omnia facit et fecit in numero. pondere et mensura. Postremo cōcedentes indulgentias taliter et in intentione et in verbis vel in scp̄tis suas ɔcessiones moderentur vt nec diuine iustitie cū misericordia derogeť nec scandalū maxime pusillorū prebeať: vel ne facilis ɔcessio maioris indulgētie ꝓ minimis vel exiguis causis pariat in arduis et legitimis ꝓ ecclesia vel republica negotijs detrimentū.

¶ Siquis petit ꝓ se et ꝑseueranter et pie. hoc ē ad salutē et ex caritate efficax est ei⁹ oratio. patet hoc ex regula magistrali que fūdatur super hoc verbo xp̄i. Siq̄d petieritis patrē in nomine meo dabit vobis

¶ Siquis petit indulgentiā pc̄corū fieri sibi in hac vita potius q̄z in purgatorio rite petit et pie. qm̄ pena purgatorij longe grauior est et min⁹ habens imo nihil habens de merito. Deducit̄ ad hoc petitio p̄s. notās de triplici foro iudiciali seu punitiuo. Dn̄e ne in furore tuo arguas me. Quo ad infernum vbi regnat horrenda et quodāmodo furiosa iustitia ꝓpter effectum. nō ob iudicātis affectum. Neqz in ira tua corripias me. quo ad purgatoriuz vbi sedet iustitia quodāmodo rigorosa et irata. Miserere mei dn̄e qm̄ infirmus sum. quo ad p̄ntem vitam vbi sceptrū tenet et thronū gr̄e dulcis misericordia

¶ Siquis petit indulgentiaz pecca

torum suorū fieri in hac vita ex caritate et pseuerāter obtinebit vtiqz et moriens statim euolabit ad celū. Sequiť ex p̄cedentib' quia vel per martiriū vel alijs modis deo ogni tis purgabitur in hac vita et longe mitius q̄z in altera puniret simul et premiū essentiale p patientiaz mere biť augmentari. Siquis petit dila tionē satisfactōis sue fieri nō in hac vita sed in purgatorio pōt hoc cō tingere culpabiliter ꝓpter debilita tē fidei de penis purgatorij. aut qz nimis amat delicias et honores vi te pñtis vel aspitates exhoret. Si vero veniat hec petitio ex cōsidera tione fragilitatis ꝓprie et debilitate sue patiētie in aduersis ne succūbat et peccet. tolerabilis videť eē timor iste licet impfect' sit. Colligiť aūt ex hac consideratione quadruplici ra tio moralis et theologica. Cur viri sanctissimi tot flagellis atterunť in hac vita. qz ofidentes in dei miseri cordia q̄ faciet eis cū temptatione ꝓuentū petūt hic puniri et non in fi nem. peccata. s. etiā venialia differri purgāda. quoz de' petitionē exau diens omutat sententiā q penā pur gatorij in penā temporalis hui' exi lij et in augmentū essentialis premij scz cū acceleratione paradisi. Hinc est illud Augustini. hic vre. hic seca vt in eternū parcas. Poteť de mau ritio impatore qui elegit hic puniri et p ditorie occisus est. Sic aliqui iu sti viuūt et moriuntur ignominiose quo ad mundū. sed mors iusti subi

ta quā precessit bona vita non mi nuit mēita si moriať ita. ꝓpterea nil temere iudicandū Certissimū signū indulgentie salutaris est bona face re et mala pati

Sequūtur alique consi derationes eiusdem pro amplifica tione materie super indulgētia pec catorum.

¶ Consideratio prima

Eligibilius est orare pro vi uis q̄z pro mortuis vt liberentur a culpa et perseuerēt in gratia. Accipiť aūt oratio nomi ne genēali p omni adiutorio spūali quale intelligiť fieri tribus modis. Per amicabilē intercessionem. p me ritoriam actionē. p recōpensatoriā satisfactionē. Patet igiť osideratio quia mortui sūt extra terminū vite qui si sint in purgatorio vel in celo non indigent liberari a culpa. ma xime a culpa mortali et sunt in grā confirmati. damnatis vero nō pro dessent

¶ Eligibilius est orare p mortuis existentibus in purgatorio vt liberentur a pena q̄z pro vīuis. Ratio est quia plus indigent. quia minus se iuuare possūt. Recompensabunt preterea cum eis bene fuerit in glo ria quando habebunt vocem in ca pitulo. Deniqz non potest pro ipis esse talis oratio frustra cum sint in gratia. cum preterea fiat ex sua mis sione vel ordinatione p̄ncipali. Mul ti rursus ita fieri meruerunt dum erant in via. bona sua largiendo.

Et ita de plurib⁹ causis seu motiuis Porro amicabilis intercessio spectat maxime ad sanctos in gloria q̄ sūt extra statū merendi et satisfaciendi Sed meritoria actio pertinet ad solos viatores. Recompensatio similiter satisfactoria spectat ad eos. taz ꝓ viuis q̄z ꝓ mortuis qui participes esse possunt. Expedit demū vt om̄is oratō nr̄a ecclesie ꝯmūioni se coniungat

¶ Eligibili⁹ est hōi viatori ꝓcurare sibi iuuamē spūale in vita sua vt liberet̄ a culpa ⁊ pena q̄z expectare ꝑ fūdationes aut alia pia testamētorū legata post mortē ꝙ talia sibi fiant Sequit̄ ex ꝯsideratione predicta. qꝛ post mortē ista nō ꝓderunt sibi ad melius nisi ꝙ liberet̄ a pena si sit in purgatorio. Nunc aūt dū viuit sibi ꝓdesse possunt ad liberationē culpe ⁊ inuentionē gr̄e. necnō vt in gr̄a finaliter ꝑseueret. Rursus ex alio qꝛ liberalius et difficili⁹ est dare in vita q̄z relinquere post mortez distribuendū.

¶ Eligibili⁹ est ceteris parib⁹ agē opus satisfactionis ex charitate ꝓ viuis aut mortuis q̄z opus solū meritorie actionis aut amicabilis intercessionis. Ptz qꝛ satisfactio includit tria simul et non ecōtra. Juncto ꝙ opus meritoriū simul et satisfactoriū nō min⁹ meret̄ de premio essentiali vel augmēto gr̄e ex hoc ꝙ est satisfactoriū ꝓ certa liberatione a pena q̄z si nō esset alicui⁹ pene deletiuū. alioq̄n non expediret satisfacē si in diminutionē glorie que incompabiliter melior est q̄z a pena libēatio verteret̄. Additū est ceteris parib⁹. qm̄ opus meritoriū nō penale ⁊ ꝑ ꝯsequens nō satisfactoriū. vt sic posset fieri cū maiori caritate ⁊ circūstantijs alijs meliorantib⁹ actionē ꝙ liberatio a pena nō equiualeret augmento gr̄e in pn̄ti vel gl̄e in futuro. Transferent̄ he considerationes ad omne genus suffragiorum etiā illoꝝ que habēt efficaciā ex vi operis operati vt in sacramēto misse. Concludit̄ insuꝑ ex premissis ꝙ non semꝑ eligibilius est adquirere indulgentias ꝓ liberatione a pena vel satisfactiōe q̄z alijs opibus vacare dū pn̄t fieri cū maiori charitate. Et ita diceret̄ de opib⁹ vite actiue vt de ieiunijs aut alijs afflictionibus penalibus et tn̄ satisfactorijs. Ptz iteꝝ fatuitas illoꝝ q̄ solo intuitu laute sustētatōis habēde se onerāt opib⁹ satisfactorijs ꝓ aliēis Sec⁹ si ex magna ⁊ sola charitate ꝓximorū hoc faciūt. Et dū sentiūt se vtili⁹ et accomodatius iuxta vocationē suā occupari circa talia opera q̄z circa puras et altas meditationes et excessus mentales qui paucoruz sunt valde. Aut subinde qꝛ sunt obligati ꝓpter receptionem sustentationis corporalis ꝑ fundatores vel alios taliter exerceri. Collige ergo ꝙ indulgentie peccatorum proueniūt multis modis Primo est satisfactio ꝓpria. volūtarie fc̄a. Scd̄o ē satisfactio ꝓpria in ꝯfessiōe suscepta

indulgentie peccatorum proueniunt multis modis

Tertio est satisfactio p aliū p se pso
luta in corpe vel in donis. presertim
cum auctoritate omutantis. Quar
to p indulgentias ecclesie seu plato
rū. Quinto p omunicationē suffra/
gioꝝ omuniū sicut in monasteriis
et ecclesiis Sexto p patientiā in ad
uersis cū obsecratione q̃ in partem
sue purgationis ouertanť. nā dñs
in tribulatōne peccata dimittit. Se
ptimo p omne opus ex caritate fēm
quāuis spectet ad otemplationem
si iungať intentio vel oratio q̃ vale
at ad indulgentiam pccoꝝ Sic em̄
dictū est de maria magdalena quia
dimissa sunt ei pcca multa qr dilexit
multū. Et ad seruū. Omne debitum
dimisi tibi quia rogasti me. Valet
octauo vehementer omne opus mi
sericorditer primis impensū scōm
opa misericordie tā spūalia. q̃z cor/
poralia quoꝝ quelibet ad septena/
riuz redigunť. Sic em̄ dictū est. Da
te et dabiť vobis dimittite et dimit
teť vobis. Nostremo pietas gratui
ta dei sanctoꝝ qz suorū pūenit ꝛ cō
fert sepe indulgentiam qualē nullis
precedentibus meritis haberemus
innitendo eis

Explicit tractatul' de indulgētiis.

De oratione

Incipit prima pars et

manuductio in ipi' orationis consi
derationes ostendēs prie ptinere
ad monachi vocationē et pfessio/
nē orationi insistere. in qua qualis
esse debeat ipm instruit

Oportet sp orare et nō
deficere. scripsit Tull'.
accuratissime cōmēta/
riū fratri suo de petiti
one rhomani cōsulat'
suadens vt in omni loco sedens et
ambulans recogitet secum assidue.
Quis es tu qui petis quid petis et
a quib' petis. Subijt animū scribē
tibi germane carissime de petitione
nō terrestris osulat' sed celestis in/
colatus. Ad hoc em̄ pfessionē tuā.
vocationē tuā. sacerdotiū tuū dedi
cata esse memineris Proponas igi
tur in omni meditatione tua. in omni
operatione tua. loco ꝛ tempore. q̃s
et qualis es qui oras. quē vl' quos
oras. quid vel pro quibus oras.
Ceterum quodlibz istozum cōstrin
gito sub consideratione quadrupli
ci ne confusionem infinita quedam
mentis euagatio parturiat ꝛc

Prima consideratio

Prietatem indignitatis consciētie
docet orandū virtute virtutū theo
logicarū donorū et beatitudinum
pfessionis consecrationis ex prece/
pto ecclesie et indulgentiarū ratio/
ne ministerij et vinculo amicicie cū
tota cordis humilitate